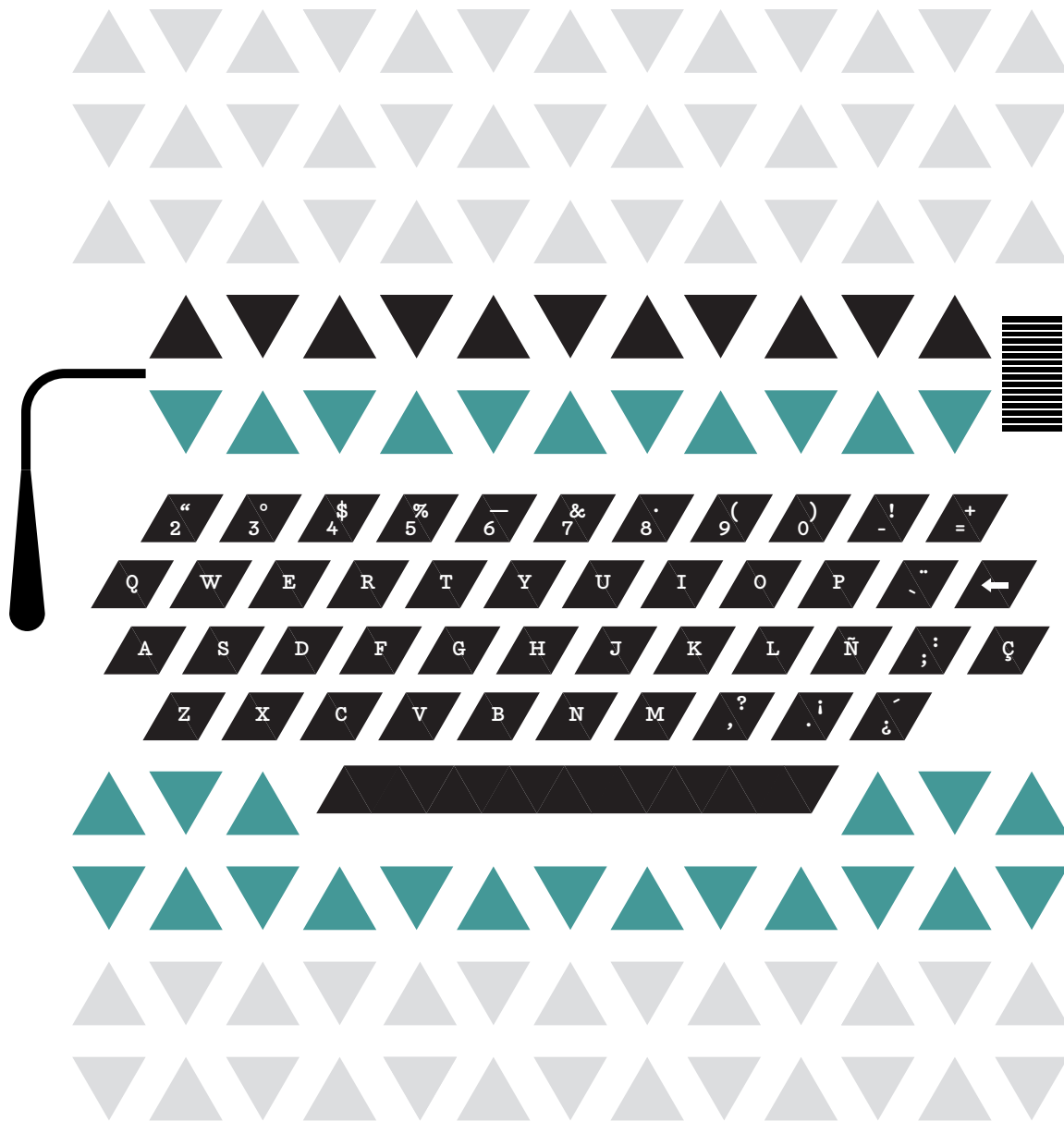

65

Especial
Sant Jordi
2017

El
català
Llengua per a tot
i per a tothom

El pare escriu!

Llegir per parlar, llegir per aprendre

LLEGIU i PARLEU

Abans de llegir

Aurora Bertrana, filla de l'escriptor Prudenci Bertrana, va passar molts anys a l'estranger perquè l'apassionava viatjar, però també perquè la situació política (la Guerra Civil espanyola) la va empènyer a l'exili. Va ser una vida d'aventures i vicissituds i, seleccionar-ne els episodis per escriure'ls i fer-los públics no devia ser feina fàcil.

Què us suggereix la sentència de l'escriptora: «El primer que s'ha de fer amb la vida és “viure-la” i després, si de cas, “escriure-la” amb coneixement de causa»?

Després de llegir

1 En el text, Aurora descobreix que el seu pare escriu i se n'alegra. Tot i que encara és jove, també confessa que vol dedicar-se a l'escriptura. Creieu que la professió o la dedicació dels pares a alguna matèria influeix en els fills a l'hora d'encaminar el seu futur? I en el cas dels gustos o aficions, pot haver-hi alguna influència?

2 Les memòries s'escriuen quan s'ha assolit una certa edat. Aquest fet pot derivar en records poc exactes o canviar la impressió que es té, des del present, d'una experiència viscuda fa temps. La memòria pot «deformar» els fets del passat a l'hora d'explicar-los?

3 A principis del segle xx sovintejaven les reunions d'intel·lectuals (escriptors, pintors, etc.) i les tertúlies sobre temes culturals. Aurora Bertrana explica que el seu pare participava en aquestes trobades. Coneixeu centres culturals, associacions o ateneus, etc. del vostre poble o ciutat que organitzin activitats? Hi participeu?

4 Prudenci Bertrana escrivia i pintava; la seva filla Aurora, escrivia i tocava el violoncel. Penseu que la inclinació per una art (literatura, pintura, música, etc.) comporta que agradin altres disciplines artístiques? Vosaltres en practiqueu alguna?

5 Prudenci Bertrana va haver de marxar de Girona perquè alguns dels seus escrits van ser polèmics per l'època. Per la seva banda, alguns textos de la seva filla Aurora també van causar impacte. Avui en dia hi ha més llibertat d'expressió que abans; amb tot, penseu que hi ha llibertat d'expressió «total»? Coneixeu algú que hagi hagut d'abandonar el seu país per la seves idees o les seves obres?

6 Aurora Bertrana es declarava feminista. De fet, l'autora va promocionar la veu de les dones en el món polític, cultural i social. Com veieu el paper de la dona en l'esfera pública? Ella era viatgera, escriptora, dona... Conciliar una vocació artística amb la vida personal és complicat? I conciliar estudis/feina amb la vida personal/familiar?

El pare escriu!

De les lluites internes del pare i de l'esforç dolorós que feia per guanyar el nostre pa quotidià, tots en patíem. Nosaltres, les dues noies, ja començàvem a comprendre que el pare no era feliç i que no essent-ho el pare tampoc no podia ser-ho la mare ni, per consegüent, nosaltres dues. L'Heribert encara era massa xic per a comprendre, ni intuïtivament, el drama de casa. Era un noi formosíssim, pacífic i un poc aturat. Tenia més d'àngel que de vailet. El pare s'estava molt poc a casa. Gairebé només per menjar i dormir. I a dormir també hi venia tard, quan tots nosaltres érem al llit feia estona.

Les vetlles, l'Helena i jo, les passàvem amb la mare. Ella cosia i llegia, nosaltres estudiàvem. L'Helena hi tenia menys afició que jo, a estudiar. S'estimava més cosir i fer ganxet. Ella i l'Heribert semblava que només visquessin del reflex de la mare. I la mare no tenia més amics ni companys que nosaltres tres. El pare no la duia mai enlloc: ni a passejar pel camp, ni al teatre, ni a reunions, i ella mai no es planyia ni sospirava, ni prenia postes de màrtir com haurien fet altres dones en el seu lloc. I és ben cert que no era pas per indiferència envers els viatges, el camp, les reunions, la música, el teatre... Tot això li agradava, ens en parlava sovint, i hauria estat una dona perfectament feliç si, de tant en tant, el seu marit l'hagués invitada a alguna sortida.

El pare, abissat¹ en les seves lluites interiors, no semblava recordar que la seva muller era jove, sensible, entusiasta. Ell passava moltes hores vagarejant per la ciutat vella amb els seus companys i també moltes hores de conversa amb aquests mateixos companys, en el seu estudi de pintor del carrer de Santa Clara. Però a casa no parlava mai. Semblava com si se'n donés vergonya o tingués por de no ser comprès.

Un dia mentre l'Helena i jo fèiem cartipàs² a la taula del menjador, la mare se'ns va atansar i ens va dir, amb molt de misteri:

—El vostre pare escriu.

Nosaltres no la compreníem. L'esguardàvem com demanant-li explicacions.

La mare abaixà encara més la veu.

—Escriu novel·les.

Jo em vaig entusiasmar. Escriure novel·les era la cosa més engrescadora del món. Jo també n'escriuria. No tenia altra dèria. L'Helena semblava astorada. No sabia si posar-se a plorar o a riure. Depenia del que la mare fes. Si la mare plorava, ella ploraria; si la mare reia, ella riuria. De moment la mare només somreia.

—Podrem comprar més coses? —demanà la meva germana amb timidesa.

—Em temo que no —va respondre la mare. I deixà de somriure.

L'Helena també va deixar de somriure. Jo vaig preguntar:

—Les has llegides, les novel·les del pare? Són boniques? La mare bellugava el cap i feia un lleuger esclafit³ amb els llavis.

—Escriu d'amagat. No vol que ni vosaltres ni jo ho sapiguem.

Això sí que era extraordinari! El pare escrivia d'amagat com si fos una cosa lletja. Per a mi era la cosa més bonica del món.

—Vosaltres ni li'n toqueu ni un mot, eh? —va advertir la mare, amb una certa severitat.

—Per què? —vaig voler inquirir jo, estranyadíssima—. Està mal fet d'escriure novel·les?

—No. Però si ell no vol que ho sapiguem...

Cap de nosaltres no va dir al pare que ja sabíem que escrivia i que ens n'alegràvem molt, jo almenys. Algun temps després tots ens vam poder alegrar, perquè el pare semblava un altre. Tenia la mirada més animada i el somriure més freqüent. Parlava més a taula.

¹ Submergit, lliurat.

² Fer tasques d'estudi.

³ Soroll sec, agut, sobtat.

Preparació de l'activitat

- Llegeix el text de lectura diverses vegades i preveu les dificultats que pot tenir.
- Consulta l'apartat «Informació per preparar aquesta lectura» que trobaràs tot seguit. Obtindràs informació sobre l'autor o el tipus de text que es presenta.
- Al final d'aquesta pàgina hi ha un apartat amb enllaços a webs on, si ho vols, pots ampliar informació.
- Recorda que entre tu i l'aprenent heu de compartir un codi per quan calgui fer evident algun error durant la lectura.
- És important respondre totes les preguntes de l'apartat «Abans de llegir».

Per fer la lectura amb l'aprenent segueix les pautes que es donen en el document de presentació del material (<http://www.gencat.cat/llengua/llegirperparlar>).

Recorda que l'objectiu és llegir en parella i fer conversa a partir de la lectura.

DURADA DE L'ACTIVITAT: 1 h

INFORMACIÓ PER PREPARAR AQUESTA LECTURA

L'Any Aurora i Prudenci Bertrana commemora els 125 i 150 anys del seu naixement. Prudenci Bertrana i Compte (Tordera, 1867 - Barcelona, 1941) i Aurora Bertrana i Salazar (Girona, 1892 - Berga, 1974) van ser figures destacades de la literatura i la cultura catalanes del segle xx. Vinculats a unes idees modernes i progressistes, van ser criticats per certs sectors, cosa que va provocar, per exemple, que Prudenci marxés de Girona, ciutat clau en la seva vida personal i artística. Al seu torn, Aurora va viatjar a la Polinèsia i al Marroc (fet insòlit per l'època) i es va haver d'exiliar a causa de la guerra. Això a part, les seves opinions feministes la van conduir a la militància política i li van valdre, també, reprovacions diverses.

Algunes de les obres de Prudenci son *Josafat* (1906); *Proses bàrbares* (1911); *Jo! Memòries d'un metge filòsof* (1925) i *L'hereu* (1931). Aurora és recordada sobretot per *Paradisos oceànics* (1930), *El Marroc sensual i fanàtic* (1936), els volums *Memòries fins al 1935* (1973) i *Memòries del 1935 fins al retorn a Catalunya* (1975) i *Vent de grop* (1967), novel·la que va ser portada al cinema. Així mateix, van escriure *L'illa perduda* (1935) a quatre mans.

Ampliació de la informació

Podeu consultar qui eren Prudenci i Aurora Bertrana a la Base de dades de les Lletres Catalanes: <http://www.lletrescatalanes.cat/ca/programes/qui-es-qui>

Si voleu informació sobre l'Any Prudenci i Aurora Bertrana (activitats, articles, etc.), consulteu: <http://www.lletrescatalanes.cat/ca/patrimoni-literari/homenatges-i-commemoracions/any-bertrana>

Trobareu material d'ambdós al Fons Prudenci i Aurora Bertrana de la Universitat de Girona: <http://www.udg.edu/tabid/17369/language/ca-ES/Default.aspx>

www.gencat.cat/llengua
www.cpnl.cat

LLEGIU i PARLEU

